

Az emberkereskedelem tényállásának gyakorlati kérdései

Jelige: lenke

Tartalom

I.	Bevezetés.....	3
II.	Történeti előzmények	4
III.	Nemzetközi egyezmények	6
IV.	Az emberkereskedelem bekerülése a Btk-ba	8
V.	Az emberkereskedelem tényállásának elemzése.....	13
VI.	Magyarország helyzete az emberkereskedelmet illetően.....	18
VII.	Jogesetek	19
VIII.	Megelőzés, áldozatvédelem	32
IX.	Megoldási javaslat	34
X.	Irodalomjegyzék:	35

I. Bevezetés

Az emberkereskedelmet a modern kor rabszolgáságának nevezhetjük, hiszen rendkívüli mértékben sérti a szabadságjogokat és az emberi méltóságot. A bűncselekmény elleni fellépéshez az országok közötti jelentős összefogásra van szükség.

„A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) legutóbbi, 2012. júniusi becslései szerint a kényszermunka áldozatainak száma – ideértve a kényszeren alapuló szexuális kizsákmányolást is – világszinten 20,9 millió, míg a gyermekkereskedelem áldozatainak száma a becslések szerint 5,5 millió. Nem elhanyagolható a bűncselekményből származó haszon sem, ami az ILO becslése szerint eléri az évi 32 milliárd dollárt. Tehát olyan hatalmas haszonnal járó „üzletről” van szó, amelynek évente emberek milliói esnek áldozatul.”¹

A dolgozat megkísérli összefoglalni az emberkereskedelem szabályozásának történetét. Nemzetközi kitekintést ad a szabályozás kezdeti szakaszára a különböző nemzetközi egyezmények keletkezésének körülményeire és okaira. Összefoglalja a magyar szabályozás történetét is, bemutatva az emberkereskedelem megjelenését a hazai büntetőjogban és eljut az egyes változások indokait is rögzítve a hatályos szabályokig.

A szakirodalomból ismert társadalmi problémák felvetése mellett néhány jogeseten keresztül problémákat vet fel az emberkereskedelem büntetvények gyakorlati alkalmazásával kapcsolatosan. Egyben bemutatja a hazai ítélkezésben gyakran előforduló és jellemzőnek mondható elkövetési magatartásokat. Az áldozatvédelem védelme mellett a munka ad néhány megoldási javaslatot is az emberkereskedelem áldozatainak védelmére, kiemelve a civil szervezetek és az állami szabályozás együttes felelősségét.

¹ Száraz Krisztina: A civil szervezetek és az emberkereskedelem. =Civil Szemle 2013/10. 19-33. o.

II. Történeti előzmények

Az emberi szabadságjogokat sértő bűncselekmények rendkívül hosszú múltra tekintenek vissza, elég csak a rabszolgaságra gondolnunk. Ez a jelenség manapság az emberkereskedelem formájában jelenik meg, mellyel összefüggésbe hozható a szexuális kizsákmányolás, a prostitúció és a szervkereskedelem bűncselekménye.

A következőkben az emberkereskedelem történeti előzményeit kívánom bemutatni.

„Visszatekintve az emberkereskedelem elméleti jellegű megközelítésére, megállapítható, hogy e problémát kezdetben (a prostitúciót célú emberkereskedelemmel való fogalmi azonosítás miatt) elsősorban a prostitúcióval való kapcsolatában vizsgálták, amelynek a háttérében az a valós tény állt, hogy az 1900-as évek elején a jelenség még valóban szinte kizárólagosan prostitúciós célú nő- és gyermekkereskedelem volt. Ez viszont azzal a nem kívánatos következménnyel járt, hogy a prostitúció jelensége és a jelenség szabályozására tett kísérletek rendkívül vitatott formái, ellentmondásai miatt, a hangsúly mindig a –konszenzusra szinte reményt sem adó- prostitúció körüli vitákra terelődött és kevesebb figyelem irányult az emberkereskedelem valós problémáira. A későbbiekben azonban az emberkereskedelem jelenségének tartalmi változásai miatt túl kellett lépni a fogalom egyoldalú megközelítésén és ki kellett terjeszteni a definíciót a kényszermunkára, szolgaságra, rabszolgasághoz hasonló gyakorlatra.”²

Bár magát az emberkereskedelmet hosszú ideig nem szabályozták, de már a XX. század első felében megjelentek olyan büntetőjogi rendelkezések, melyek tartalmilag hasonló bűncselekmények ellen léptek fel, ezzel megalapozva a későbbi szabályozás eredményességét. Ilyen történeti előzmény volt a leány- (nő-, gyermek-) kereskedés, amely elleni fellépést több dokumentum igyekezett megalapozni.

„Az 1921-es egyezmény hatálya a nő- és gyermekkereskedelem mellett kiterjed a fiúgyermek védelmére is, míg az 1933. évi egyezmény a felnőtt nők védelmét garantálta a jog eszközeivel (kiterjedve még a sértett beleegyezés esetére is), akként, hogy tilalmazta prostitúció céljából történő külföldre szállításukat.

² Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005. 115-126. o.

A Nemzetek Szövetsége keretében 1921-ben a nőkkel és gyermekkel űzött kereskedelem elnyomásáról született e tárgyban az a nemzetközi egyezmény, amely kiterjesztette a büntetőjogi védelmet mindkét nem képviselőire (21 éves korig), míg 1933-ban a nagykorú nőkkel űzött kereskedelem tárgyában született újabb egyezmény, amely a nagykorú nőkre is kiterjesztette a büntetőjogi védelmet.”³

További történeti előzményként említhető a rabszolga-kereskedés mellyel kapcsolatban elsősorban a rabszolgaság tárgyában, Genfben, 1926. szeptember hó 25-én kelt nemzetközi egyezményt szükséges kiemelni, mely alapján „a Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy igyekeznek megelőzni és elnyomni a rabszolga-kereskedést, illetve folytatni a rabszolgaság üldözését megnyilvánulásának minden alakjában. A rabszolgaság az egyének az az állapota vagy helyzete, amelyben felette a tulajdonjognak ismérveit vagy egyes ismérveit gyakorolják.”⁴

Végül a rabszolgaság, a rabszolga kereskedelem, valamint a rabszolgasághoz hasonló intézmények és gyakorlatok eltörlése tárgyában, Genfben, 1956. évi szeptember hó 7. napján kelt kiegészítő egyezmény- kezdetlegesen, ugyan- de harmonizálásra törekedett, mert kimondta, hogy a bűncselekményben elkövetői nagyon szigorú büntetés alá esnek.

Ezek az egyezmények mind hozzájárultak az emberkereskedelem bűncselekménnyé nyilvánításához, és ahhoz, hogy a tényállás mai megfogalmazása kialakuljon.

³ Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005. 115-126. o.

⁴ Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.,2012. 343 o

III. Nemzetközi egyezmények

Az emberkereskedelem, azaz a modernkori rabszolgaság, az emberi jogok, így az emberi méltóság, szabadság valamint az önrendelkezési jog súlyos sérelmével jár. Az emberkereskedelem a nemzetközi szervezett bűnözés tekintetében kiemelkedően magas profitot hoz a bűncselekmény elkövetői számára. Ráadásul sajnálatos módon hosszú ideig a bűncselekmény elkövetése kevés rizikóval járt.

„A jelenség világméretű elterjedtsége és súlyos következményei, valamint a bűncselekmény kiemelkedő súlya miatt azonban ma már tartósan a nemzetközi figyelem középpontjában áll, a politikai, illetve nemzetközi tanácskozások napirendjén szerepel. Ennek következtében számos ajánlás, egyezmény és más nemzetközi dokumentum született, amelyek fontos eredménye, hogy az emberkereskedelem fogalmának meghatározása terén sikerült konszenzust elérni, valamint a jelenség elleni nemzetközi fellépés eszköz- és módszertanát is kialakítani.”⁵

„Az Európai Unió tanácsának emberkereskedelem és gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni együttes fellépése (továbbiakban: emberkereskedelem elleni együttes fellépés) volt az első olyan instrumentum, amely uniós szinten az emberkereskedelemre vonatkozó nemzetközi büntetőjogi tényállások harmonizációját érintő rendelkezéseket tartalmazott. Az együttes fellépés alapján a tagállamokban meghozandó intézkedéseknek arra kell irányulni, hogy az emberkereskedelmet bűncselekménnyé nyilvánítsák.

Majd létre jött „a nemzeti büntetőjogi fellépést érintő legnagyobb hatású nemzetközi instrumentum, az ENSZ keretében Palermóban 2000. december 14-én elfogadott az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelmi megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló jegyzőkönyv (a továbbiakban az emberkereskedelem elleni jegyzőkönyv). Az emberkereskedelem vonatkozásában a jegyzőkönyv egyértelmű kriminalizációs kötelezettségeket ír elő részes államok számára, ehhez pedig minden esetben állami jogalkotás szükséges.”⁶

⁵ Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005. 115-126. o.

⁶ Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012. 343 o.

Az emberkereskedelem tekintetében az Európai Unió és büntetőjogi fellépés jelentős állomása a Tanács a 2002. július 19-i az emberkereskedelem elleni fellépésről szóló 2002/629 /IB számú (a továbbiakban az emberkereskedelem elleni) kerethatározata. A kerethatározat az együttes fellépés deklarálása mellett, már valódi kriminalizációs kötelezettségeket is tartalmaz. A tagállamoknak olyan intézkedéseket kellett hozniuk, amelyekkel biztosították, hogy az emberkereskedelem büntetendő legyen, illetve, hogy a bűncselekmény szankciókat vonjon maga után.

A kerethatározatot a 2011 / 36 / EU számú irányelv váltotta fel, mely „kifejezett kriminalizációs kötelezettséget tartalmaz, kimondja ugyanis, hogy a tagállamok meghozzák az emberkereskedelem szándékos elkövetésének büntetendővé tételéhez szükséges intézkedéseket. Az első cikk kifejezetten utal arra, hogy az irányelv minimum szabályokat állapít meg az emberkereskedelem területén a bűncselekményi tényállások és szankciók meghatározására vonatkozóan.”⁷

Az emberkereskedelem definíciójával kapcsolatban hosszú ideig nem volt megegyezés, a kérdés jelentős vitákat váltott ki. Végül, rengeteg kísérlet után a definíció a Transznacionális Szervezet Bűnözésre vonatkozó ENSZ Egyezményt kiegészítő Jegyzőkönyv alapján nyert megfogalmazást. A Jegyzőkönyv célja a megelőzés és az emberkereskedelem elleni küzdelem, nagyon fontos a sértettek védelme és segítése, valamint a szerződő államok közötti együttműködés elősegítése, a fent megfogalmazott célok megvalósítása érdekében.

Tehát összegezve elmondható, hogy az „egyezmények, nyilatkozatok, jegyzőkönyvek és más dokumentumok nemzetközi és regionális szinten is hozzájárulnak az emberi jogok és alapvető szabadságjogok egységes katalógusának kialakításához, a jogok garanciájának, jogvédelmi mechanizmusának, védelmének gyakorlatahoz.”⁸

⁷ Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.,2012. 343 o.

⁸ Fehér Lenke: Prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem=Belügyi Szemle 3/98, 32-38.o.

IV. Az emberkereskedelem bekerülése a Btk-ba

„Az emberkereskedelem olyan alapvető emberi jogokat sért, amelyeket nemzetközi dokumentumok (egyezmények, nyilatkozatok, standard szabályok) deklarálnak és védenek. Így a jogegyenlőség és az egyenlő jogvédelem elvét, a diszkrimináció tilalmát, a személyi autonómia, biztonság és a testi épség védelmének elvét, a szabadság és a mozgási szabadság elvét, az információhoz és az oktatáshoz való jog elvét, a munkához, a munka szabad megválasztásához, a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog elvét, a házasságra és az állampolgárságra vonatkozó jogokat, valamint a fizikai és pszichikai egészséghez való jogot.”⁹

Az emberkereskedelemtől a Btk. hosszú ideig nem rendelkezett, az 1988. évi LXXXVII. törvény iktatta be.

A 1978. évi IV. törvény indoklása szerint „a törvény új tényállásként fogalmazza meg az emberkereskedelem bűncselekményét. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 1. cikke kinyilvánítja, hogy minden emberi lény szabadon születik, és egyenlő méltósága és joga van. Az emberi méltósághoz való jognak két funkciója van. Egyrészt azt fejezi ki, hogy van egy abszolút határ, amelyen sem az állam, sem más emberek kényszerítő hatalma nem terjedhet túl, vagyis az autonómiának, az egyéni önrendelkezésnek egy mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva az ember alany maradhat, és nem válik eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jog másik funkciója az egyenlőség biztosítása.

A Btk. jelenlegi rendelkezései lefednek minden olyan helyzetet, amikor valamely dologgal való cselekvés társadalomra veszélyes, továbbá az 1998. évi XXII. törvény alapján egyértelművé vált, hogy a dolog fogalmán kívül lévő emberi gén, sejt, ivarsejt, embrió, szerv, szövet, halott teste, annak része feletti jogellenes kereskedés ugyancsak bűncselekmény. Ebből a rendszerből egyedül maga az ember marad ki. A törvény abból indul ki, miszerint a méltósághoz fűződő jog alapján megengedhetetlen, hogy az ember maga kereskedés tárgyává váljon.”¹⁰

⁹ Fehér Lenke: Prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem=Belügyi Szemle 3/98, 32-38.o.

¹⁰ <http://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/99800087.TVI/lr/43>

Az emberkereskedelem az alábbi szövegezéssel került be a törvénybe:

175/B. § (1) Aki mást elad, megvásárol, ellenszolgáltatás fejében átad, átvesz, más személyért elcserél, illetve e célra másnak megszerez, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére,
- b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,
- c) munkavégzés végett,
- d) fajtalanság vagy közösülés, illetve mással való fajtalanság vagy közösülés végett

követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény

- a) a (2) bekezdésben meghatározott esetek közül kettő szerint minősül, illetve ha a bűncselekményt
- b) bűnszervezet tagjaként,
- c) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére

követik el.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény

- a) a (2) bekezdésben meghatározott esetek közül három szerint minősül, illetve ha a bűncselekményt,
- b) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére bűnszervezet tagjaként,
- c) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló és a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére

követik el.

(5) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt munkavégzés és fajtalanság vagy közösülés, illetve mással való fajtalanság vagy közösülés végett

- a) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére, bűnszervezet tagjaként,
- b) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló és a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére

követik el.

(6) Aki emberkereskedelemre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az első módosítást a 2001. CXXXI. törvény iktatta be. A törvény a hatályos szabályozásra építve bővíti a lehetséges elkövetési magatartásokat, továbbá átalakult a minősített esetek szabályozása, azonban az alaptényállást jelentősen nem alakította át, csak a meglévő tényállást „toldozgatta-foldozgatta”.

A módosítás indokolása a következő: „Az emberkereskedelem tényállásának módosítását szükségessé teszik az Egyesült Nemzetek határon átnyúló szervezett bűnözés elleni egyezményének az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló kiegészítő jegyzőkönyvében meghatározott követelmények. E nemzetközi dokumentum a jelenlegi elkövetési magatartásokon túl további elkövetési magatartások büntetendőségét is megkívánja.

A Jegyzőkönyv 3. Cikk a) pontja szerint: emberkereskedelem: kizsákmányolás céljából erőszak, fenyegetés vagy a kényszer más formáinak erőszakos emberszöktetés, csalás, megtévesztés, hatalommal vagy a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés, illetve más ember felett hatalmat gyakorló személy beleegyezése érdekében anyagi vagy más előnyök adása vagy elfogadása alkalmazásával, emberek toborzását, szállítását, átadását, bújtatását, átvételét jelenti. A kizsákmányolás magába foglalja legalább mások prostitúciójának kihasználását vagy a szexuális kizsákmányolás egyéb formáit, kényszerszolgálatot, rabszolgaságban tartást, vagy ehhez hasonló gyakorlatot, mások leigázását, illetve emberi szervek eltávolítását.”¹¹

„Az ellenszolgáltatás fejében átadás (átvétel) elkövetési magatartásainak szövegezése-mindenféle magyarázat nélkül- a módosítás következtében „ellenszolgáltatásként” átadásra, vagy átvételre módosult.

A 2001. évi módosítás kibővítette az emberkereskedelem célzatos elkövetési magatartásainak körét, így- a másnak való megszerzése mellett- büntetendő lett a toborzás, a szállítás, az elszállásolás, az elrejtés is. A megszerzéshez hasonlóan azonban az új elkövetési magatartások is csak akkor büntetendők, ha az önmagukban nem célzatos elkövetési magatartások (azaz eladás, megvásárlás stb.) tanúsítására irányultak. Az új elkövetési magatartások azonban-a megszerzéssel szemben- akkor is büntetendők, ha arra irányulnak, hogy a tettes a sértettet saját maga adja el.

¹¹ <http://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/A0100121.TVI/lr/21>

Az emberkereskedelem módosított szabályozása is eltérő súlyú minősített eseteket különböztet meg, amelyek részben különböző súlyú minősítő körülményeken, részben ezek különböző (néhol igen ötletszerű) kombinációján alapulnak.”¹²

A munkavégzés végett kifejezés helyett a munkavégzés céljából kifejezést használja a törvényhozó, továbbá „a jogalkotó mellőzte a „más fajtalanságára vagy közösülésére” való utalást. A minősített esetek köre kiegészült az emberi test tiltott felhasználása céljából, bünszövetségben és az üzletszerűen elkövetett esetekkel.

A módosításról elmondható, hogy túlnyomó többségben a szakasz érdemi részét nem módosította, csupán stilisztikailag változtatta a törvény szövegét.

Érdemi módosítás, hogy az alapesetben az elkövetési mód kiegészül, a toboroz, mást szállít, elszállásol, elrejt cselekményekkel. Továbbá a minősített esetek köre kiegészül az emberi test tiltott felhasználása céljából, bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett esetekkel. Illetve az erőszakkal vagy fenyegetéssel, megfélemlítéssel sértett sanyargatásával esetek is bekerültek a törvény szövegébe. Illetve az (5) bekezdésben a büntetési tétel 10-15 év helyett 5-15 évre változott.

Az emberkereskedelem tényállásának második módosítását a 2009. évi LXXX. törvény iktatta be. A jogalkotó szigorúbbá tette a szabályozást. A módosítás következtében az (5) bekezdésben a büntetési tétel 5-15 évig terjedő szabadságvesztésről 5-20 évig terjedő szabadságvesztésre változott.

Ezt követően egy új büntető törvénykönyv lépett hatályba, a 2012. évi C. törvény. Az emberkereskedelem tényállását is módosították.

Az alapesetek körében a más személyért elcserél, szövegrész helyébe az elcserél szövegrész lépett. Az első bekezdésből a toboroz elkövetési magatartás kikerült. A büntett szövegrész helyére a büntettet követ el szövegrész került.

Az, aki mást kizsákmányolás céljából elad, megvásárol, elcserél, átad, átvesz, toboroz, szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő szövegrésszel egészült ki a tényállás.

A minősített esetek körében, amit a korábbi törvény 1-5 évig terjedő szabadságvesztéssel rendelt büntetni az átkerül a 2-8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő cselekmények

¹² Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012. 343 o.

körébe. Továbbá az az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére minősített eset kiegészül sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyral visszaélve elkövetéssel illetve a hivatalos személyként, e minőséget felhasználva esetkörrrel.

A tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett cselekmény átkerül az 5-10 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett cselekmények közé.

Továbbá bekerült a törvénybe az öttől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett cselekmények köre. A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el,

b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés valamely pontja szerint is minősül,

c) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz, vagy

d) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére gyermekpornográfia céljából követik el.

Végül a törvény szövege kiegészült a nyolcadik bekezdésben mely szerint E § alkalmazásában kizsákmányolás a kiszolgáltatott helyzetbe hozott vagy helyzetben tartott sértett e helyzetének kihasználásával előny szerzésére törekvés.

V. Az emberkereskedelem tényállásának elemzése

192. § (1) Aki mást

a) elad, megvásárol, elcserél, ellenszolgáltatásként átad vagy átvesz, illetve

b) az a) pontban meghatározott cselekmény megvalósítása érdekében szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki mást kizsákmányolás céljából elad, megvásárol, elcserél, átad, átvesz, toboroz, szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az emberkereskedelmet

a) személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére,

b) erőszakkal vagy fenyegetéssel,

c) megtévesztéssel,

d) a sértett sanyargatásával,

e) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyral visszaélve,

f) emberi test tiltott felhasználása céljából,

g) hivatalos személyként, e minőséget felhasználva,

h) bűnszövetségben vagy

i) üzletszerűen

követik el.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el,

b) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés b)-i) pontjaiban foglaltak valamelyike szerint minősül, vagy

c) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz.

(5) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el,

b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés valamely pontja szerint is minősül,

c) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz, vagy

d) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére gyermekpornográfia céljából követik el.

(6) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés valamely pontja szerint is minősül,

b) a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz, vagy

c) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére gyermekpornográfia céljából követik el.

(7) Aki emberkereskedelemre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) E § alkalmazásában kizsákmányolás a kiszolgáltatott helyzetbe hozott vagy helyzetben tartott sértett e helyzetének kihasználásával előny szerzésére törekvés.

Ami a bűncselekmény tárgyát illeti az emberkereskedelem tényállása azokat a magatartásokat rendeli büntetni, amelyek a személyi szabadság megsértése én túl az emberi méltóságot és az önrendelkezési jogot is sértik.

A bűncselekmény passzív alanya természetes élő személy lehet, az életkornak- más bűncselekményekhez hasonlóan- a cselekmény minősítése szempontjából itt is jelentősége van. A tizennyolcadik illetve a tizennegyedik életévüket be nem töltött személyek a bűncselekmény nevesített passzív alanyai az életkort illetően.

A bűncselekmény elkövetési magatartása az (1) bekezdésben meghatározott alapesetben a más személy eladása, megvásárlása, elcserélése, ellenszolgáltatásként való átadása, átvétele illetve mindezek érdekében másnak szállítása, elszállásolása, elrejtése, megszerzése.

A (2) bekezdésben szabályozott eset elkövetési magatartásai megegyeznek az (1) bekezdésben foglaltakkal, azzal az eltéréssel, hogy itt további magatartásként szerepel a toborzás. Ezen esetről a törvény célzatot is megfogalmaz, az emberkereskedelem célja a passzív alany kizsákmányolása. A fogalomnak jelenleg egységes meghatározása nincs, de a törvény (8) bekezdése egy átfogó értelmezést ad. E szerint kizsákmányolás a kiszolgáltatott helyzetbe hozott vagy helyzetben tartott sértett e helyzetének kihasználásával előny szerzésére törekvés.

A bűncselekmény alanya bárki lehet. Az eladó és a vevő, az ellenszolgáltatásként átadó és átvevő, valamint a cserélő önálló tettesként felelnek. A felbujtásra és a bűnsegédre az általános szabályok az irányadók azzal, hogy az emberkereskedelem érdekében történő szállítás elszállásolás elrejtés megszerzés bűnsegédi jellegű tevékenység, de ezeket a magatartásokat a törvény tettesi magatartásként szabályozza.

A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. A (2) bekezdésben meghatározott célzatra tekintettel csak egyenes szándékkal.

A bűncselekmény minősített eseteit a törvény több lépcsőben szabályozza és azokat az (1) és (2) bekezdésben meghatározott alapesetekhez kapcsolódnak.

Az első lépcsőben meghatározott minősített eseteknél- melyet a törvény 2-8 évig terjedő szabadságvesztéssel rendel büntetni - társadalomra veszélyességet növelő tényezőként értékeli a törvényhozó

- az elkövető személyét: hivatalos személyként, e jelleg felhasználásával

- a sértett személyét: azaz, ha a bűncselekményt személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére, az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére illetve a sértettel kapcsolatban álló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve követik el.
- a bűncselekményt, célját: azaz ha a bűncselekményt az emberi test tiltott felhasználása céljából követik el.
- elkövetés módját: azaz ha a bűncselekményt erőszakkal vagy fenyegetéssel, megfélemlítéssel, a sértett sanyargatásával, bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

E minősített eset megállapításához elegendő a fent említett bármelyik minősítő körülmény megvalósulása.

Hivatalos személyként, e jelleg felhasználásával történő elkövetés esetén a hivatalos személy alatt a magyar és külföldi hivatalos személyek egyaránt értendők.

A személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére. „Ez az elkövetési mód a passzív alany speciális állapotát értékeli minősítő körülményként. A minősített eset akkor is megvalósul, ha személyi szabadságától való megfosztását az emberkereskedelem elkövetője a Btk. 192. §-a szerint nem tényállásszerűen (mivel például nem szándékosan) idézte elő, illetve cselekménye nem jogellenes vagy nem bűnös. Sőt, az sem feltétele a minősített eset megvalósulásának, hogy a személyi szabadságtól megfosztásban az emberkereskedelem elkövetője egyáltalán valamilyen elkövetői minőségben közreműködjön. Olyan személy sérelmére elkövetés is súlyosabban minősül, aki magát fosztotta meg (akár önhibájából is) a személyi szabadságától.”¹³ Tehát a személyi szabadságtól való megfosztás módja nem lényeges. Ez esetben a sértett személy aktuális fizikai, pszichikai állapotánál fogva nem képes a szabad mozgásra.

Az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére illetve a sértettel kapcsolatban álló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve minősített esetről a törvényhozó azokat az elkövetőket gyűjti egybe, akik a sértettel fennálló viszonyuk miatt könnyen tudnak befolyásukkal visszaélni. „Kiskorú esetén a nevelésre, felügyeletre, gondozásra köteles személy általában az, aki a szülői felügyeleti jogot

¹³ Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012. 343 o.

gyakorolja. A minősítő körülmény azonban megállapítható akkor is, ha rövid (akár csak a nap egy részére kiterjedő) azon időtartam, ami alatt az elkövető (pl. pedagógus) gyakorolhatja mindazon jogokat, amelyek az adott körülmények között a kiskorú vonatkozásában a szülőt illetnék. Nagykorú esetén pl. felügyeletre köteles személy, aki más jogszerű fogva tartásában részt vesz (pl. fogdaőr, büntetés-végrehajtási testület tagja), gondozásra köteles személy pedig pl. a kórházi orvos, egészségügyi szakdolgozó.”¹⁴

Az emberi test tiltott felhasználása céljából végrehajtott emberkereskedelem sajnos napjainkban igen gyakori. A sértettek legtöbbször a harmadik világ szegény, elmaradott országaiból kerülnek ki. A bűncselekményt legtöbbször humánkísérletekkel vagy szervkereskedelemmel összefüggésben követik el.

Súlyosabban minősül az emberkereskedelem, ha azt erőszakkal vagy fenyegetéssel valósítják meg. Az erőszak az emberi testre gyakorolt meghatározó erejű fizikai ráhatás. Ezzel szemben a fenyegetés a pszichikumra hat, az akarat elhatározást befolyásolja, olyan súlyos hátrány kilátásba helyezése, mely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

„Megtévesztésről akkor beszélünk, ha a sértettben téves képzetet keltettek abban, hogy ő emberkereskedelem valamely ügyletének a tárgya. Ezt a téves képzetet kialakíthatja akár az emberkereskedelem elkövetője, akár egy másik személy, sőt a sértett saját magát hozhatja olyan helyzetbe, hogy nincs a valóságról tudomása. Tipikus eset lehet, ha a sértettel nem közölték, hogy őt valójában eladták annak, aki befogadta őt vagy annak, aki szállás, munka stb. ígéretével továbbviszi a sértettet pl. külföldre.”¹⁵

A sértett sanyargatása akkor állapítható meg, hogy ha a bűncselekmény során a sértettet fizikai vagy pszichikai kínzásnak vetik alá. Ilyen eset, például ha a sértettet megfosztják az élelemtől, ivóvíztől, gyógyszertől, vagy ha nem az időjárásnak megfelelő ruházatban tartják. Pszichikai kínzás körében megemlíthető, ha például a sértettet halálfélelemben tartják.

Bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet;

¹⁴ Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012. 343 o.

¹⁵ Tóth Mihály-Nagy Zoltán: Magyar büntetőjog különös rész. Budapest, Osiris Kiadó, 2014. 609 o.

Üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik;

A második lépcsőben meghatározott minősített eseteknél- melyet a törvény 5-10 évig terjedő szabadságvesztéssel rendel büntetni- fokozottabb társadalomra veszélyességet tulajdonít a törvényhozó annak, ha a (2) bekezdésben megjelölt, a kizsákmányolás céljából elkövetett bűncselekmény

- különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz, vagy
- 18. életévét be nem töltött személy sérelmére követik el, vagy
- személyi szabadságtól megfosztott személy sérelmére a (3) bekezdés b)-i) pontjai szerint követik el.

A harmadik lépcsőben meghatározott minősített eseteknél- melyet a törvény 5- 15 évig terjedő szabadságvesztéssel rendel büntetni- a törvényhozó továbbra is a bűncselekmény céljának, a sértett személyének, valamint az elkövetési módnak tulajdonít fokozott jelentőséget. E minősített esetek is a (2) bekezdésben megjelölt, a kizsákmányolás céljából történő elkövetéshez kapcsolódnak.

Szükséges tehát, hogy a bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére, vagy tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére, a (3) bekezdésben meghatározott célból vagy módon követik el. Az eddig ismertettekhez képest új minősítő körülményként jelentkezik a gyermekpornográfia céljából történő elkövetés.

A negyedik lépcsőben meghatározott minősített eset szabályozásánál a törvényhozó szintén a sértett személyéből indul ki, és súlyosabban rendeli büntetni, ha a bűncselekményt a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére a már meghatározott módon vagy célból követték el.

A bűncselekményt jelentős tárgyi súlyára tekintettel az előkészülete is büntetni rendelt.

VI. Magyarország helyzete az emberkereskedelmet illetően

Magyarország az emberkereskedelem tekintetében egyszerre tranzitterület, származási állam és célország. Ennek oka a földrajzi elhelyezkedése valamint az, hogy közepes fejlettségű ország. A nemzetközi emberkereskedelemre utaló jelenségek már hazánkban sem ismeretlenek (pl. kizsákmányoló kényszermunka). Sőt sajnos egyre többször kerülnek napvilágra olyan esetek (sajnos határainkon túl is), amelyekben a sértettek kizsákmányolására külföldön kerül sor.

„Jellemző és beszédes adatok, hogy amíg pl. 1993-94- ben 10- 12 különböző országból érkező személyek alkották a prostituáltak döntő többségét, addig 1997- 98- ban ez a szám már 25- re emelkedett. Egyes adatok szerint, pl. Hollandiába 27, Belgiumban pedig 32 különböző országból származó személyek dolgoznak a szexuális szolgáltatási szektorban, önként vagy erőszak hatására, saját kezdeményezésre vagy emberkereskedelem áldozataként. Arra is utálnak adatok, hogy a kelet-közép-európai országokból érkező bizonyos tranzit országokon keresztül érik el a célországot. Így pl. a vízumköteles országokból Ausztriába érkező román, ukrán, bolgár vagy orosz nők Lengyelországot és Magyarországot említik leggyakrabban, mint tranzit országot.”¹⁶

¹⁶ Fehér Lenke: Prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem=Belügyi Szemle 3/98, 32-38.o.

VII. Jogesetek

„A harmadik évezred hajnalának egyik súlyos gazdasági, társadalmi, morális problémája az emberkereskedelem. A kérdéskör nem véletlenül tart számot a politikusok figyelmére, illetve közérdeklődésre, hiszen - ha különböző vonatkozásokban is, de- egyaránt érintheti a világ bármely államát (területét). A modern emberkereskedelem mozgatórugója ugyanis egyik oldalról a szegénység, alulképzettség, illetve az ebből eredő elvándorlás, a másik oldalról pedig húzó faktorként jelentkezik az olcsó munkaerőre, szexuális szolgáltatásokra, illetve egészséges szervekre való igény.”¹⁷

„Az emberkereskedelem gender- szempontú megközelítésben, a nők elleni erőszak egyik megnyilvánulási formájának tekinthető, hiszen az áldozatok többsége (egyes adatok szerint 78%-a) nő, illetve leánygyermek. Az emberkereskedelem fogalmába a prostitúciós célú kereskedelmen túl az egyéb, kizsákmányolást célzó munkavégzésre kényszerítés (pl. háztartási alkalmazott) is beletartozik. A nők elleni erőszak univerzális, sokrétű probléma, amely minden országban is minden társadalmi rétegben előfordul. Az erőszak gyakorta látenciában marad, így azok tényleges és regisztrált száma jelentősen eltér. Az erőszak különböző formákban jelenik meg, így lehet verbális, fizikai, szexuális, pszichológiai, gazdasági vagy emocionális. Az elkövetés történhet a családon belül vagy a szélesebb közösségben.

Az utóbbi másfél évtizedben a prostitúciós célú emberkereskedelem világszerte egyre súlyosabb problémává vált. A Kelet- Közép-Európából kiinduló emberkereskedelem leginkább azokba a nyugat- európai országokba irányul, amelyekben a prostitúció reglementációs jellegű jogi megközelítése dominál, illetve ahol tolerálják a jelenséget.”¹⁸

A gazdaságilag rosszabb helyzetben lévő országok, amelyek jellemzője, hogy az átlagosnál alacsonyabbak a bérek, illetve nagyobb a munkanélküliség. Ezek az országok gyakran kiindulópontjai a munkaerőt toborzó emberkereskedelemnek, illetve itt fordul elő leggyakrabban a szexturizmus. Az emberkereskedelem országhatárokon túlmutató probléma, amely érinti a kiindulási, a célországokat és - sok esetben- a tranzit országokat is.

¹⁷ Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.,2012. 343 o.

¹⁸ Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005. 115-126. o.

„Az emberkereskedelemre alkalmazott jogi szabályozás - ha van- legalább annyira ellentmondásos, mint a prostitúcióra vonatkozó. Egyes országokban az utóbbi magában foglalja az emberkereskedelem szabályozását is, anélkül hogy megkülönböztetné a két jelenséget. Másutt, bár a kérdést speciális tényállás szabályozza, lényeges eltérések vannak a definíciót illetően.”¹⁹

Ha a definíció sokfélesége és ellentmondásossága nem lenne elég, ráadásul a jogi szabályozás és a joggyakorlat között sincs összhang. Mindezek következtében kevés ügy kerül a bíróságok elé, vagy ha mégis, akkor sem sikerül minden esetben lezárni az ügyet.

Baranya Megyei Bíróság ítélete (2007)

I. r. vádlott életvitelszerűen azzal foglalkozott, hogy prostitúciós munkára fiatal nőket keresett, illetve az ilyen jellegű tevékenységüket szervezte, részben irányította, és az általuk szerzett jövedelemből részesedést kapott. I. r. vádlott az általa megismert és foglalkoztatott nők prostitúciós tevékenységét részben a... és... közötti útszakaszon szervezte meg, részben pedig különböző bárokban, szórakozóhelyeken, ahova ilyen munkára vállalkozó nőket szállított, illetve közvetített.

Így egy... menti bárban is, illetve külföldi ismereteit felhasználva külföldön foglalkoztatta őket. A különböző swinger klubok vagy bordélyházként üzemelő szórakozóhelyek üzemeltetőivel létesített kapcsolatait felhasználva szállított ki ellenérték fejében több fiatal nőt prostitúciós munkára. Részben ezek eladásából, részben pedig e személyek által szerzett bevételből kapott részesedésből származott jövedelme.

A kiszemelt nők gyakran több hetet töltöttek el az I. r. vádlott és élettársa, VI. r. vádlott ingatlanában. Ez idő alatt az I. r. vádlott és élettársa felkészítették őket az elkövetkezendő prostitúciós munkára, illetve mint egy kivárták, míg lehetőség nyílt megkezdeni valahol a prostitúciót.

IV. rendű vádlott szintén részt vett a családi vállalkozásban, és segített I. rendű vádlottnak, azaz az apjának. E körben a prostitúciós munkát folytató nőkre felügyelt. Feladata az volt, hogy figyel és amennyiben a nőket lelepleződés vagy rendőri ellenőrzés fenyegette, akkor igyekezett elhárítani ennek veszélyét, illetve lehetőségét, továbbá azonnal értesítette az I. r. vádlottat. Esetenként a nők külföldre szállításában és hazahozatalában is segédkezett. Ez

¹⁹ Fehér Lenke: Prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem=Belügyi Szemle 3/98, 32-38.o.

utóbbi alkalmakkor tudta, hogy prostitúciós munkában részt vevő nőket visz külföldi bárókba apja megbízásából.

Az 1. számú tanú még fiatalkorúként ismerkedett meg közelebbről az I. r. vádlottal. Az akkor 15 éves intézetből megszökött, és emiatt körözés alatt álló 1. számú tanút az I. r. vádlott lakására vitte, és ott ellátásáról gondoskodott addig, amíg a VI. r. vádlottal együtt felkészítették a prostitúciós munkára. Mindkét vádlott tudta, hogy az 1. számú tanú fiatalkorú, annak ellenére, hogy az a 21 éves nővérenek személyazonossági igazolványát hordta magánál. Kb. egy évig dolgozott prostituáltként, teljes bevételét az I.r. Vádlott vette magához.

Egy férfi és barátnője együtt költöztek a férfi anyjának lakásába, azonban egy idő után a férfi tartósan más városba utazott, miközben barátnője, a 12. számú tanú továbbra is a férfi anyjánál maradt. Miután a fiatal nőt a férfi anyja tartani és elszállásolni már nem kívánta, szólt a szomszédjának, VIII. r. vádlottnak, hogy munkát keres a 12. számú tanúnak. VIII. r. vádlott ismerte az I. r. vádlottat és tudta róla, hogy mivel foglalkozik, így felajánlotta, hogy a 12. számú tanú prostitúciós tevékenységet végezhet nála. I. r. vádlott a 12. számú tanúért összesen 40 000 forintot fizetett VIII. r. vádlottnak. Ezután a 12. számú tanút Németországba vitte prostitúciós munkát végezni, ahonnan a 12. számú tanú elszökött és vonattal Magyarországra utazott.

Az I. r. vádlott közelebbről nem pontosított időpontban ismeretlenül maradt férfitől 50 ezer forintért egy ismeretlen nevű 35-40 év közötti nőt vásárolt meg prostitúciós munkára, aki kb két hónapig folytatott ilyen jellegű tevékenységet és az ebből származó teljes bevételét az elsőrendű vádlott elvette.

A pécsi ítélőtábla ítélete

Az emberkereskedelem prostitúciós tevékenységhez kapcsolódó legjellemzőbb elkövetési magatartása - a törvényi tényállásban elad-megvásárol, fordulat- akként valósul meg, hogy a prostitúciós tevékenységet folytató sértett vevője fizet az eladónak azért, hogy a sértett a szexuális szolgáltatásért kapott pénzösszeget a jövőben neki és ne az eladójának adja át. Ez jelen ügyben a külföldre vitt prostituáltak esetében nem valósult meg.

Az I. r. vádlott védője perbeszédében indokoltan tette kritika tárgyává az ítéletnek azokat a hiányosságait, amelyek folytán az emberkereskedelem büntettének lényeges tényállási elemei

nem lehetők fel a vádlottak által tanúsított magatartásokban. A sértettek eladása, illetőleg megvétele olyan magatartással valósulhat csak meg, amikor a terhelt a sértettet az uralma alatt tartotta és az, mint egy árucikként cserélt gazdát. (Legfelsőbb Bíróság Bf. IV. 251/2005/5. szám).

A vádlottak magatartásának helyes értékelésekor abból a – a tényállásban egyébként alapvetően pontosan megállapított - tényből kell kiindulni, hogy I. r. vádlott a külföldre vitt prostituáltak esetében közvetítői díjat kapott. Megállapítható az is, hogy az elsőrendű vádlott közvetítésével külföldön prostituáltként dolgozó nők nem kerültek ki az I. r. vádlott rendelkezése alól. A bárókban és ún. swinger klubokban dolgozó nők továbbra is az elsőrendű vádlottnak fizették jövedelmük meghatározott részét. Ezt a pénzt vagy személyesen az I. r. vádlott vette át látogatásai során, vagy a prostituált nők közül megbízott személy küldte meg részére. Az I. r. vádlott rendelkezett arról is, hogy melyik bárban, klubban meddig maradnak az általa közvetített prostituáltak. Ha úgy döntött, hogy más helyen akarja valamelyik nőt dolgoztatni, akkor érte ment és másik helyre szállította, vagy utasította őket, hogy hagyják el addigi munkahelyüket. Az I. r. vádlott folyamatos rendelkezési jogát igazolja az a tény is, hogy egy prostituált után több alkalommal is felvett közvetítői díjat. Eladás esetén erre nem lett volna lehetősége.

A törvényi tényállás megvalósulása szempontjából a vételár nagysága közömbös, minthogy a cselekmény magát az emberi méltóságot sérti, ez pedig pénzben nem mérhető. (Legfelsőbb Bíróság Bf. IV. 1.863/2000/3 szám). Az elbírált ügyben azonban a cselekmény helyes minősítésének megállapítása szükséges volt tisztázni, hogy az I. r. vádlott mekkora összeget vett át a prostituáltakért. I. r. vádlott Ausztriába, Németországba és Svájcba szállított nők után 200-200 eurót, illetve svájci frankot kapott. Külföldi tartózkodásuk alatt a prostituáltak napi keresetük 40 %-át fizették az I. r. vádlottnak, ami naponta 100- 300 eurót is jelentett. Az I. r. vádlottnak nyilvánvalóan nem lehetett érdeke, hogy mindössze egy két napi bevételért adja el a jövedelmet biztosító nőket.

A fentiek alapján I. r. vádlott azzal, hogy nőket közvetített külföldre és belföldre prostitúciós munkára nem valósít meg a Btk. 175/B § (1) bekezdésébe ütköző és (2) bekezdés d) pontja szerint minősülő emberkereskedelem büntettének törvényi tényállását. A I. r. és IV. r. vádlottak magatartása más bűncselekmény törvényi tényállását meríti ki.

A vádlottaknak az a magatartása, hogy a prostitúciós tevékenységet végző nőket az országútra szállították, ott őket felügyelték és a rendőri ellenőrzésektől, illetve a

kellemetlenkedő vendégektől megvédelmezték, nem tekinthető kerítésnek. Az állandóan követett bírói gyakorlat szerint nem a kerítés büntettét, hanem a kitartottság büntettét valósítja meg, aki az üzletszerű kéjlegést folytató személyek részéről rendszeres anyagi juttatásban részesül, anélkül azonban, hogy az üzletszerű kéjlegésből élő nők és az alkalmi partnerek kapcsolatának a kialakításában és a nők megszerzésében közreműködött volna.

Tehát a másodfokú bíróság a vádlottak cselekményének azt a részét, amely a 67-es út mellett folytatott prostitúcióval kapcsolatos, egységesen a Btk. 206. §-ba ütköző kitartottság büntettének minősítette.

A kitartottság büntettének a megvalósulását nem befolyásolja az, ha a kitartott személy az üzletszerű kéjlegést folytató személy számára az eseti helyszínre való szállítást vagy ott – általában nem feltűnően- védelmet biztosít. Mindez egyébként igen gyakran előfordul.

Az alábbiakban a Baranya Megyei Bíróság és a Pécsi Ítéltábla ítéleteit vetem össze.

A Baranya Megyei Bíróság bűnösnek találta I. rendű vádlottat 1 rendbeli emberkereskedelem büntettében, 11 rendbeli emberkereskedelem büntettében, 2 rendbeli kerítés büntettében és 1 rendbeli kitartottság büntettében mint társtettes.

A Pécsi Ítéltábla az I. rendű vádlott által elkövetett cselekményeket bűnsegédként elkövetett kerítés büntettének, kitartottság büntettének, 11 rendbeli bűnsegédként elkövetett kerítés büntettének és 2 rendbeli kerítés büntettének minősíti. Az I. rendű vádlottat 1 rendbeli emberkereskedelem büntettének és 2 rendbeli kerítés büntettének vádja alól felmenti.

A Baranya Megyei Bíróság IV. rendű vádlottat bűnösnek találta kitartottság büntettében.

A Pécsi Ítéltábla a IV. rendű vádlott bűnösségét a helyesen megállapított kitartottság büntette és testi sértés vétsége mellett további hét rendbeli bűnsegédként elkövetett kerítés büntettében állapítja meg.

A Baranya Megyei Bíróság a VI. rendű vádlottat 2 rendbeli kerítés büntettében mint társtettes és 1 rendbeli kitartottság büntettében találta bűnösnek.

Míg a Pécsi Ítéltábla a VI. rendű vádlott által elkövetett cselekményeket kitartottság büntettének minősíti. A vádlottat a 2 rendbeli társtettesként elkövetett kerítés büntettének vádja alól felmenti.

Valamint a Baranya Megyei Bíróság bűnösnek találta a VIII. rendű vádlottat emberkereskedelem büntetettében, ezt a Pécsi Ítéltábla helybenhagyta.

„Az emberkereskedelemmel foglalkozóknak kis erőfeszítéssel és ügyes toborzási technikákkal mindig sikerül olyan áldozatokat találni, akik hajlandók a külföldi munkavállalás reményében kockáztatni. Ennek következtében a gazdagabb nyugati országok piacán megjelennek az „egzotikus”, „engedelmes” szépségek, akiket igen egyszerű kizsákmányolni, rabszolgasághoz hasonló körülmények között tartani, mert jobb híján kénytelenek rábízni magukat kétes ügynökségek és személyek szolgáltatásaira. Ez a szituáció teszi őket védtelenné, kiszolgáltatottá, míg a másik szereplőt sikeres kereskedővé, üzletemberré.”²⁰

5-H-BJ-2008-49. bírósági határozat a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság határozata büntetőügyben

A vádlottak közül 1999. óta - II. r. és III. r. vádlottak kiadatásukig, míg IV. rendű vádlott pontosan meg nem állapítható ideig... -országban éltek, és - többek között - az ...-i ..., a ...-i ... és az ...-i ... bárban főleg magyar állampolgárságú lányokat prostituáltként dolgoztatták, az általuk megkeresett pénzt tőlük elvették, gyakorlatilag az ország egész területére kiterjedő prostitúciós hálózatot tartottak fenn, és több esetben - III. r. és IV. r. vádlottak - a korábban általuk futtatott lányokat más személyeknek is eladták annak érdekében, hogy azok más bárokban, más férfiak felügyelete alatt is prostitúciós tevékenységet folytassanak.

IV. rendű vádlott apja, I. rendű vádlott több alkalommal kilátogatott ...országba, pontosan meg nem határozható ideig kint is lakott, amikor is kint tartózkodása költségeit a fia által futtatott lányok szexuális szolgáltatásaiból származó bevételből fedezte. I. rendű vádlottnak pontos tudomása volt arról, hogy ...országban kinn élő fia és családja kereső foglalkozást nem folytat, fia a felesége által és az általa futtatott lányok által üzletszerű kéjveléssel keresett pénzből él.

2001. év novemberében - közelebbről meg nem állapítható időpontban - I. rendű vádlott lakhelyén, ...-ben felkereste tanú 4 sértettet, akinek ...országi jól jövedelmező munkavégzés lehetőségét ajánlotta fel, annak tudatában, hogy a lánynak odakint prostituáltként kell majd

²⁰ Fehér Lenke: Bűnözés és prostitúció <http://www.tarki.hu/adatbank-h/nok/szerepvalt/Feherlenke-97.html>

dolgoznia, és amennyiben nem keres megfelelő pénzt ezzel a munkával, vagy kint léte alatt magatartásával kapcsolatosan bármiféle probléma merülne fel, esetlegesen eladására is sor kerülhet, ismervén a ...országban prostituáltként dolgozó lányok futtatók közötti átadás-átvételének gyakorlatát is.

Az eljárás során az nem volt megállapítható, hogy I. rendű vádlott konkrétan milyen elvégzendő munkát helyezett kilátásba tanú 4 sértettnek, azonban az általános iskola 6 osztályát elvégző, szakképzettséggel vagy idegen nyelv ismeretével nem rendelkező tanú 4-nek voltak arról sejtései, hogy külföldön prostituálti munkát kell majd esetlegesen végeznie.

Tanú 4 I. rendű vádlott rábeszélésére vállalkozott rá, hogy kimegy dolgozni ...országba, majd 2001. év december hó 3. napján - a IV. rendű vádlott költségén készített útlevelemmel - I. rendű vádlott, tanú 4 - sértett más személyek társaságában is - indultak személygépkocsival ...-re, útközben ...-on csatlakozott hozzájuk tanú 3 is. ...-ról I. rendű vádlott tanú 4-el és tanú 3-al autóbusszal utazott a ...országi ... városba, az utazás költségeit ugyancsak IV. rendű vádlott finanszírozta.

Megérkezésüket követően IV. rendű vádlott őket ...-ba, a ... Clubba vitte, ahol IV. r. vádlott - apja, I. rendű vádlott jelenlétében - közölte tanú 4-el, hogy ezt követően felügyelete alatt a klubban fog dolgozni, és ott a férfiaknak kell majd pénzért szexuális szolgáltatást nyújtani, s ezzel egyidejűleg az útlevelet is elvette.

A közölt feltételeket elfogadni vonakodó tanú 4 sértettet IV. rendű vádlott többször azzal fenyegette meg, hogy ha nem csinálja a prostitúciós munkát a közölt feltételekkel, úgy azt itthon élő családtagjai fogják megsínyleni.

2002. év februárjában - pontosan meg nem állapítható időpontban - IV. rendű vádlott ...-ba vitte tovább tanú 4 sértettet, a ... Club nevű szórakozóhelyre, melynek tulajdonosa egy ... nevezetű ... férfi volt. E szórakozóhelyen is folytatta tanú 4 sértett prostitúciós tevékenységét IV. rendű vádlott felügyelete alatt, általa futtatott személyként a fent írt feltételek mellett.

Majd IV. rendű vádlott 150.000 ...-ért eladta őt a klub tulajdonosának, ...-nak, mely eladásról tudomása volt I. rendű vádlottnak.

Fentiekről tanú 4 sértettnek onnan lett tudomása, hogy a továbbiakban az általa prostitúcióval keresett pénzt már ... szedte be, és nem IV. rendű vádlott, illetve maga a ... bártulajdonos közölte tanú 4 sértettel, hogy a keresetét neki kell átadnia a továbbiakban és nem tartozik

többé a magyarokhoz. Itt, és fentieket követően jutott az tanú 4 sértett tudomására, hogy eladták őt. A sértett eladását követő napokban - közelebbről meg nem állapítható időpontban - maga I. rendű vádlott is megerősítette tanú 4 sértettnek, hogy 150.000 pesetáért valóban eladták őt a ... Club tulajdonosának.

Fentieket követően tanú 4 sértett még két hónapig dolgozott ezen a szórakozóhelyen, majd egyik állandó vendégéhez szökött, akivel élettársi kapcsolatot is létesített, majd 2002. év szeptember hó 20. napján hazatért Magyarországra.

Tanú 8 (született ...) egy „...” utónevű férfi ismerősével - akinek kiléte az eljárás során nem volt beazonosítható -, valamint annak barátnőjével azzal a céllal indult ...országba, hogy ott bébisitterként vagy felszolgálóként dolgozzon.

2000. év januárjában - közelebbről meg nem állapítható időpontban - érkeztek meg ...országba, ... városába, ahol a ... nevű férfi azt közölte vele, hogy bárokban kell majd dolgoznia prostituáltként. Ez ellen ő eleinte tiltakozott, de a ... nevű férfi azt közölte, hogy nem mehet haza, ugyanis már eddig is túl sok pénzébe került kiutazásának megszervezése.

Tanú 8 először az ...-i ... bárban dolgozott a ... utónevű férfi irányítása és felügyelete alatt, olyan körülmények között, hogy a munkafolyamat lebonyolítását követően a bárban alkalmazott „Maminak” kellett a keresményt leadni, így a prostitúciós tevékenységével megszerzett pénzből egyáltalában nem részesült, az - a többi, prostituáltként dolgozó lány helyzetével azonos módon - az őt futtató férfinél (először ...-hez) került.

A legtöbb, fenti bárban prostituáltként dolgozó lányt III. rendű vádlott futtatta, köztük a szintén Magyarországról kikerült tanú 6-ot is.

Ebben az időben került sor arra, - az eljárás során meg nem állapítható körülmények között - , hogy a ... utónevű személyt a rendőrök elfogták, eljárást indítottak ellene, bíróság elé állították és szabadlábra kerülése érdekében - meg nem állapítható körülmények között - III. rendű vádlott 500.000 ... óvadékot tett le a bíróságra, melynek fejében III. rendű vádlott az addig ... nevű férfi által futtatott Tanú 8-at nevezett férfitől megvette. Majd ezt követően - körülbelül 7-8 hónapig - Tanú 8 III. rendű vádlott irányításával és felügyelete alatt végezte prostitúciós tevékenységét hasonló körülmények között, mint ... idejében.

Fentiek szerinti eladásáról tanú 8 magától III. rendű vádlottól értesült, aki azt közölte vele, hogy a továbbiakban ő (mármint tanú 8) már neki dolgozik, nem ...-nek, ugyanis ...-ért le

kellett tenni 500.000 ... óvadékot a bíróságon, hogy szabadlábra kerüljön, és ezért a pénzért ő tanú 8-at átvette a ... nevű férfitől.

Körülbelül 1 hónap múlva, 2001. év tavaszán - pontosan meg nem állapítható időpontban - fenti szórakozóhelyen III. rendű vádlott odament tanú 9-hoz és azt közölte vele, hogy a továbbiakban neki dolgozik már, hozzá tartozik, ugyanis tanú 10-ék túladtak rajta, megvette őt tanú 10-éktől. III. rendű vádlott körülbelül 200.000 forintnak megfelelő ...-át fizetett tanú 9-ért fenti személyeknek.

A bíróság ítéletében a következőket állapította meg:

I. r. vádlott bűnös emberkereskedelem büntettségében, kitartottság büntettségében - társtettesként elkövetett emberölés büntettségének kísérletében, társtettesként elkövetett testi sértés büntettségében valamint 2. rb. társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntettségében

III. r. vádlott bűnös 2 rb. emberkereskedelem büntettségében, társtettesként elkövetett emberölés büntettségének kísérletében, társtettesként elkövetett testi sértés büntettségében valamint 2 rb. társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntettségében.

IV. r. vádlott bűnös emberkereskedelem büntettségében, társtettesként elkövetett emberölés büntettségének kísérletében, társtettesként elkövetett kifosztás büntettségében, társtettesként elkövetett testi sértés büntettségében valamint 2. rb. társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntettségében.

12-H-BJ-2007-24. bírósági határozat a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság határozata büntetőügyben

2002. novemberében I. r. vádlott az általa, illetve a bűnszervezet által már korábban is alkalmazott kényszer, illetve súlyos fenyegetés hatása alatt álló, személyi szabadságuktól megfosztott II. III. számú személyeket 200.000-200.000 Ft-ért - pontosan meg nem ismert helyen - eladta V. r. vádlottnak azért, hogy a külföldi bárban prostituáltként dolgozzanak, így az országot elhagyják. A két sértett útlevelüknek elvételében és személygépkocsijával egy t-i lakásból az é-i... benzinkúthoz szállításában VI. r. vádlott is közreműködött, mivel I. r. vádlottal jó kapcsolatban állt, illetve ismerte II-es számú személyt és családját, helyismerettel rendelkezett. V. r. vádlott VI. r. vádlott segítségével II., III., számú személyeket egy é-i lakásba vitte, ahol jelen volt VII. r. vádlott és egy ismeretlen külföldi férfi is (külföldi férfi

neve). Ezt követően V. r. vádlott a II., III. számú személyeket a lakásban átadta „üzlettársainak” VII. r. vádlottnak és a külföldi férfinek, akik a lányokat N. országba szállították, ahol egy bárban prostituáltként kellett „dolgozniuk” és az üzletszerű kéjelgésből származó jövedelmük nagy részét kényszer és fenyegetés hatására át kellett átadniuk fogvatartóiknak. A lányok útlevelét VII. r. vádlott a m-o államhatár átlépése után elvette, megakadályozandó a külföldi országban a sértettek szabad mozgását.

VIII. r. (I. r. vádlott édesanyja) 2000-től 2002. nyaráig- pontosabban meg nem határozható időpontban - a.....-as számú főút (rég..... sz. főút) T. város közelében lévő szakaszán üzletszerű kéjelgést folytató XIV. számú személlyel kitartatta magát és létfenntartását így módon biztosította. VIII. r. vádlott XIV. számú személy keresetéből ismeretlen összeget vett át. A VIII. r. vádlott a vádbeli időszakban XIV. sz. személyt több alkalommal a T. város..... út..... szám alatti házban bántalmazta is, egy esetben papuccsal ütlegelte, mivel nem volt megelégedve az általa üzletszerű kéjelgésből keresett és részére átadott pénzüsszeggel. VIII. r. vádlott több alkalommal át is kutatta a XIV. számú személy ruházatát, sőt a nemi szervébe is felnyúlt eldugott pénz után kutatva. VIII. r. vádlott 2002. nyarán T. városban - pontosabban meg nem határozható helyen - 200.000 Ft-ért eladta XIV. számú személyt lányának X. r. vádlottnak, akinél ugyancsak prostituáltként kellett tovább „dolgoznia”. Ezt a vételárat XIV. számú személyek le kellett dolgoznia X. r. vádlott részére a T. város melletti.....-as számú főúton, illetve B. város mellett, valamint S. városon. X. r. vádlott az üzletszerű kéjelgést folytató XIV. számú személlyel 2002. nyaratól 2002. év végéig terjedő időszakban részben kitartatta magát. X. r. vádlott ugyancsak több alkalommal megverte XIV. számú személyt, mivel nem volt megelégedve az által leadott pénz összegével, illetve veréssel fenyegette meg a sértettet, aki ennek hatására félelmében adta át a prostitúcióból keresett pénzt X. r. vádlottnak.

A bíróság ítéletében a következőket állapította meg:

I. r. vádlott bűnös 4 rb. tártettesként folytatólagosan, súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntetében, 2 rb. emberkereskedelem büntetében.

V. r. vádlott bűnös 2 rb. emberkereskedelem büntetében.

VI. r. vádlott bűnös 2 rb. emberkereskedelem büntetében.

VII. r. vádlott bűnös 2 rb. emberkereskedelem büntetében;

VIII. r. vádlott bűnös 1 rb. bűnsegédként, folytatólagosan, súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntetőjében 1 rb. folytatólagosan, súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntetőjében 1 rb. emberkereskedelem büntetőjében.

X. r. vádlott bűnös 1 rb. emberkereskedelem büntetőjében 1 rb. kitartottság büntetőjében.

„A „szabad” választás alapján, vagy valamely kényszer (pl. gazdasági) hatására prostitúciós életformában élőket azon túl, hogy kizsákmányolják az „üzletszerzők”, a „védelműkről” gondoskodó prostitutorok, még a társadalmi kiközösítés és megvetés és sújtja. Éppen ezért rendkívül nehéz szabadulni ezen életforma béklyójából.

A prostitúciós célú nemzetközi emberkereskedelem áldozatainak esetében ez még inkább igaz. Ezeket a lányokat ugyanis adósság-kötelékkel, zsarolással, fizikai és lelki terrorral és számos más eszközzel kényszerítik a prostitúció folytatására.

A jelenség ilyen megközelítése alapján a prostituált maga inkább áldozat, akinek segítséget kell nyújtani azon törekvésében, hogy kikerülhessen a prostitúciós életformából. Ezen túlmenően minden erőfeszítéssel a gyermek- és fiatalkorúak prostitúcióba bevonásának megelőzésén kell fáradozni.”²¹

20-H-BJ-2009-11. bírósági határozat a Zala Megyei Bíróság határozata büntetőügyben

A tanú - állami gondozásba vételét követően - a S-i Diákotthon lakója, intézeti nevelt volt. Rendszeresen engedély nélkül távozott el, szökött meg a diákotthonból.

2007. év végén-2008. év elején újra megszökött a diákotthonból, 2008. február közepéig ismeretlen helyen, be nem azonosított személyek társaságában tartózkodott. 2008. február 19. napját megelőző napokban került Z-re Tanú 20-hoz. Tanú 20 lakásán több napig tartózkodott, azonban viselkedése zavaróvá kezdett válni Tanú 20 és élettársa számára, ezért Tanú 20 megkérte II. rendű vádlottat, hogy sértettet vigye haza M-ba.

II. rendű vádlott 2008. február 18. és 19. napján telefonon felvette a kapcsolatot az akkor B-en tartózkodó I. r. vádlottal, akinek eladásra kínálta fel sértettet. I. r. vádlott a 80.000 forint vételárat ajánlott a lányért, amennyiben személyi okmánnyal igazolják azt, hogy tanú 2008. szeptemberében betölti 18. életévét. Amíg ez nem történik meg a vételárból 20.000 forint

²¹ Fehér Lenke: Bűnözés és prostitúció

kifizetésére vállalt kötelezettséget. II. rendű vádlott I. r. vádlott feltételeit elfogadta, a felek megegyeztek az adás-vétel lebonyolításának módjában. I. r. vádlottnak az volt a szándéka, hogy sértettet prostituáltként dolgoztassa, vele részben kitartsa magát.

A megbeszélteknek megfelelően II. r. vádlott a használatában lévő személygépkocsival, Tanú 21 társaságában 2008. február 19. napján a kora délutáni órákban sértettet a Z-i V. Csáda parkolójába szállította. I. r. vádlott megbízásából megjelent a parkolóban tanú 3 és tanú 2. tanú 3 átadott 20.000 forintot II. r. vádlottnak. A pénz átadása után sértettet tanú 3 és tanú 2 gépkocsijukba ültették, tisztálkodó szereket, alsóneműt, ruhaneműt vásároltak a lány részére, majd K-ba a B. apartman házba vitték. I. r. vádlott kérésének megfelelően mindhárman az apartman házban éjszakáztak. Február 20-án reggel érkezett I. r. vádlott K-ba, és sértettet Z. B. út 12. szám alatti lakására vitte.

I. rendű vádlott 2008. február 20-án és az azt követő napokban telefonon több személynek ellenszolgáltatás fejében felajánlotta tanú 1 szexuális szolgáltatásait.

I. r. vádlott tanú 1 megvásárlásának időpontjában, tisztában volt azzal, hogy a sértett 18 életévét nem töltötte be.

Tanú 1 többször kérte I. r. vádlottat, hogy vigye vissza Z-re. A kérésnek I. r. vádlott csupán néhány nap elteltével, miután sértettet nem sikerült ellenérték fejében közösülésre, fajtalanságra kiközvetítenie, tett eleget.

Kétséget kizáró bizonyossággal nyert megállapítást az, hogy I. r. vádlott 20.000 forint vételárért megvásárolta 2008. február 19. napján sértettet tanú 3 és tanú 2 közreműködésével, akik bizonyíthatóan nem tudtak I. r. vádlott szándékáról. I. r. vádlott I. r. vádlott üzletszerű kéjelgés folytatása, azaz fajtalanság vagy közösülés céljából vásárolta meg a sértettet. Az teljes bizonyossággal nem volt megállapítható, hogy I. r. vádlott tudta tanú 1 valós életkorát, az viszont bizonyított, hogy annak tudatában döntött a sértett megvásárlása mellett, hogy az a 18. életévét nem töltötte be.

A bíróság ítéletében megállapította, hogy I. és II. rendű vádlott bűnös emberkereskedelem és kábítószerrel való visszaélés büntetében.

„Magyarországon a közterületeken működő „utcai” és a szórakoztatóiparban, valamint a privát szférában fellelhető egyéb prostituáltak száma óvatos becslések alapján is legalább 8-10000-re tehető. A prostituáltak igen heterogén csoportot alkotnak, az utcai prostituálttól a szállodai, vagy a masszázs szalonban dolgozó prostituálon keresztül a call girl-ig, és érdekeik is eltérőek.

Tény, hogy a prostitúció hierarchia legalacsonyabb utcai formája az, amely leginkább kiváltja a lakosság ellenérzését, mert ezzel a jelenséggel nap, mint nap irritálóan és kendőzetlenül szembesülni kényszerül.

Az utcai prostitúció korlátozása, zónákba terelése azonban, ha a közrendvédelmi közbiztonsági szempontok kizárólagos érvényesítése érdekében történik, és nem egészül ki preventív, egészségügyi, szociális és egyéb intézkedések rendszereivel, akkor csak súlyosbítja a prostituáltak helyzetét és kiszolgáltatottságát.

Lehetőséget, alternatívákat és védelmet kell biztosítani a prostitúciós életformával felhagyni kívánók számára. Ez hosszú távú segítséget, támogatást igényel és védelmet a prostitutorokkal szemben.”²²

²² Fehér Lenke: Bűnözés és prostitúció

VIII. Megelőzés, áldozatvédelem

„Az emberkereskedelem áldozata jellemzően valamilyen a prostitúció területén kívül eső munkát keres, vagy a prostitúció területén keres ugyan munkát, de nem olyan szélsőséges feltételek között, nem olyan szituációban, mint amelybe végül is kerül. Az emberkereskedelem jelensége alapvető emberi jogi problémákat vet fel: az emberi jogokat, így az emberi méltóságot, a személyes szabadsághoz és az önrendelkezéshez való jogot sérti. Ugyanakkor azonban jogi, szociális, gazdasági probléma, sőt esetenként és egyre inkább a legális és illegális migráció problémáját is felveti.”²³

A demokratikus jogállamokban az igazságszolgáltatási szervek kötelesek megvédeni az állampolgárokat a bűncselekményekkel szemben. Az áldozatsegítő politika célja, hogy az állam segítséget nyújtson azoknak, akiket megvédeni nem tudott. A segítségnyújtás az áldozatok támogatására és a kárenyhítésre terjed ki.

„Az Európai Unió Tanácsa 2004. április 29-én kibocsátotta A bűncselekmények áldozatainak kompenzációjáról szóló irányelvet. Eszerint 2006. január 1-jétől az unió tagállamainak valamennyi uniós polgár számára biztosítaniuk kell az állami kárenyhítést, ha az áldozat az adott tagállam területén válik szándékos és erőszakos bűncselekmények áldozatává.

Az áldozatsegítés az 1990-es évek vége óta jelen van Magyarországon. Az ezzel foglalkozó szervezetek létezéséről és szolgáltatásairól azonban eddig nagyon kevesen szereztek tudomást. Az Európai Unió tagjaként Magyarország is köteles minden jogosult számára ismertté és hozzáférhetővé tenni az áldozatsegítő állami támogatásokat. Az új törvény és a végrehajtására kialakított új szervezet összhangban áll az európai jogrenddel, egyszersmind kifejezi azt, hogy a magyar állam szolidáris mindazokkal, akiket az erőfeszítések ellenére sem tudott megvédeni a bűncselekménytől.

A törvény rendelkezése értelmében a Magyarország területén bűncselekmény áldozatává vált személyeknek ingyenes, gyors és szakszerű tájékoztatást kell kapniuk a felmerült nehézségeik megoldása érdekében. A területi áldozatsegítő szolgálat minden hozzáforduló ügyfelet

²³ Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005. 115-126. o.

tájékoztató, az illetékessége általános. Az áldozatsegítő szolgálat nem csak a hozzá fordulókat tájékoztatja, hanem azokat is, akiknek áldozattá válásáról más úton tudomást szerez..”²⁴

Továbbá nagyon fontos kiemelni a civil szervezetek szerepét. Ők azok akik rendkívül sokat tehetnek az áldozatokért, hiszen az emberkereskedelem valós problémájával találkoznak. A helyszíni munkavégzés során szemtől szemben találkoznak az áldozatokkal, akiknek legelőször ők nyújtanak segítséget, védelmet.

„Olyan gazdag tapasztalattal és sokrétű ismeretekkel rendelkeznek az emberkereskedelemről, amit a hatóságok soha nem lesznek képesek megszerezni. Szükség van tehát a civil szervezetekre, nélkülük egyik állam sem tud hatékony és átfogó emberkereskedelem elleni politikát kialakítani. A civil szervezetek pozitívan befolyásolják és kiegészítik az emberkereskedelem elleni állami és hatósági fellépést. A civil szervezetek segíthetnek az áldozatok azonosításában, a mindennemű támogatásnyújtásban, beleértve az áldozatok társadalomban való újbóli integrációját is. Segíthetnek az áldozatnak meghozni azt a döntést, hogy együttműködjön a hatóságokkal. Általában könnyebben tudnak kapcsolatot teremteni a bajbajutottakkal, így hamarabb rá tudják őket bírni a tanúskodásra. A civil szervezetek segíthetnek a figyelemfelkeltésben is, illetve információval láthatják el a nemzetközi szervezeteket, nemzeti hatóságokat illetve koordinátorokat. Ezenkívül segíthetnek a kutatásokban, lobbizást és tanácsadást is folytathatnak. A civil szervezetek tevékenységét a következő főkategóriákra oszthatjuk: konkrét helyszíni segítség, lobbizás és monitorozás, véleményformálás, figyelem felkeltése, kutatás. Bármelyik fent felsorolt tevékenységet is végez el egy szervezet, létfontosságú szerepe lehet az emberkereskedelem elleni harcban”²⁵

Továbbá nagy jelentőségű az áldozatokkal kapcsolatba kerülő rendőrségi alkalmazottak, az igazságszolgáltatásban dolgozók és más szakmai csoportok (tanárok, szociális munkások) megfelelő felkészítése az emberkereskedelem problémáival történő szembesülésre. A megelőzés, az áldozatok segítése, támogatása csak ilyen ismeretek birtokában lehet hatékony.

Emellett az emberkereskedelem elleni fellépés jelentős tényezői közé tartozik a közvélemény érzékenyítése az ilyen bűncselekményekkel szemben és a média támogató hozzáállása is.

²⁴ Váradi Miklós: A természetes személy mint az emberkereskedelem áldozata és az áldozatsegítés alanya
<http://www.pecshor.hu/periodika/2007/VIII/varadi.pdf>

²⁵ Száraz Krisztina: A civil szervezetek és az emberkereskedelem=Civil Szemle 2013. (10. évf.) 1. (34.)sz. 19-33. o.

IX. Megoldási javaslat

„A jelenség növekvő tendenciája és sokarcúsága miatt a megfelelő cselekvési stratégiának, az ellene alkalmazott eszközöknek, illetve a létrehozott testületek működésének komplexnek és differenciáltnak kell lenniük. Nemzeti és nemzetközi szinten is több feladat vár megoldásra a törvényhozás, a migrációs politika, valamint a kriminálpolitika formálása terén. Nemzetközi szinten szükség van arra, hogy összehasonlítsuk, értékeljük az emberkereskedelemre vonatkozó nemzeti törvényhozásokat, valamint törekedjünk azoknak a nemzetközi standardokkal való harmonizálására. Kíváncsú, hogy bátorítsuk a már létező nemzetközi konvenciók további ratifikálását és segítsük végrehajtásukat.

A korábban bevált eszközök és módszerek ma már nem alkalmasak az emberkereskedelem elleni fellépésre, a körülmények folytonos és radikális megváltozása következtében. E változások igen széles skálájúak, a gazdasági változásoktól a mentalitás, az egészségügyi kockázatok (AIDS-től való félelem) változásain keresztül a szisztematikusan szervezett szexiparig, szexturizmusig, az Internet és a telekommunikáció más eszközeinek alkalmazásáig. Nagyon fontos a kereslet és kínálat gazdasági, szociokulturális tényezőinek és struktúrájának, valamint a szereplőknek (prostitutor- prostituált-kliens) a vizsgálata is.

A jogpolitikai és törvényhozás területén ugyan úgy, mint a megelőzés terén (információs kampány, migráció kezelése stb.) a sértett/tanú- védelemben (büntető eljárási kérdések, tanúvédelmi programok), a sértett-segítésben (jogi támogatás, rehabilitáció, visszailleszkedés stb.) jelentős szerepe van a nemzetközi testületeknek és nemzetközi kooperációnak.

Az európai országokban olyan standardizált adatgyűjtésre és központi koordinációs tevékenységre van szükség, amely az emberkereskedelem minden aspektusával foglalkozik. Ezekben a testületekben az állami szervek, hatóságok (rendőrség, bíróság, bevándorlási, menekültügyi hivatal stb.) mellett civil szervezeteknek is megfelelő képviselést kell biztosítani. Az állami szervek közötti egy információs hidat kell kiépíteni, nemzetközi és regionális szinten egyaránt. A kialakult helyzet elemzése, a problémák megfelelő értékelése és a jelenség meghatározás alapján sokoldalú stratégia, akcióterv kidolgozására nyílik mód. Ennek érdekében pontos definíciókat, interdiszciplináris és szervezetközi megközelítést kell kialakítani.

Figyelmet kell szentelni ugyanakkor a viktimizáció megelőzésére, a probléma iránti társadalmi érzékenység felkeltésére, a potenciális veszélyekkel szembeni éberségre, a

közvetítők verbuválási technikái elleni védekezésre (jobb informálással, oktatással, a média segítségével, az üzleti etika kialakításával, erősítésével stb.) Az európai tapasztalatok alapján, a viktimizáció ezen a téren is megelőzhető és a viktimál-prevenció érdekében minden szükséges intézkedést meg kell tennünk.”²⁶

²⁶ Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005. 115-126. o.

IX. Irodalomjegyzék:

Balogh Ágnes-Hornyák Szabolcs-Makai Lajos: Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012.évi C. törvényhez. Budapest, Menedzser Praxis, 2014.

Fehér Lenke: Az emberkereskedelem fogalmi megközelítésének néhány kérdése. = Wiener A. Imre-jubileum. 2005.

Fehér Lenke: Az emberkereskedelem áldozatára vonatkozó alapelvek a nemzetközi dokumentumokban. Acta Humana 2009/1

Fehér Lenke: Az emberkereskedelem komplex problémája. Állam- és Jogtudomány, 2012/4

Fehér Lenke: Bűnözés és prostitúció <http://www.tarki.hu/adatbank-h/nok/szerepvalt/Feherlenke-97.html>

Fehér Lenke: Prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem=Belügyi Szemle 3/98
Hollán Miklós: Emberkereskedelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.,2012.

Hollán Miklós: Az emberkereskedelem büntetni rendelve a nemzetközi instrumentumok tükrében. Állam- és Jogtudomány,2007/2

Hollán Miklós: Az emberkereskedelem tényállásának jogharmonizációja az Európa Unióban <http://ujbtk.hu/buntetojog-kodifikacio-2008-2/> 10.09.

Hrabovszki Zoltán-Kenéz Andrea: Az emberkereskedelem bűncselekményének bírói gyakorlata a nemzetközi szabályozás tükrében. Rendészeti Szemle 11/2007

Kiripovszky Csaba: Az emberkereskedelem és a szervezett bűnözés kapcsolata a prostitúció tükrében. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. 8/2007

Sommsich Gabriella: Magyarország erőfeszítései az emberkereskedelem elleni küzdelemben=Pécsi határőr tudományos közlemények. 2007/8,

Száraz Krisztina: A civil szervezetek és az emberkereskedelem. =Civil Szemle 2013/10.

Száraz Krisztina: Több jogot az áldozatoknak: az Európai Parlament pozitív hatása az emberkereskedelem elleni harcban, Európai Tükör 2011/7

Tóth Mihály-Nagy Zoltán: Magyar büntetőjog különös rész. Budapest, Osiris Kiadó, 2014.

Vass Ferenc: Az emberkereskedelem és az embercsempészség összefüggései a szervezett bűnözéssel. Rendvédelmi füzetek 10/2002

Várad Miklós: A természetes személy, mint az emberkereskedelem áldozata és az áldozatsegítés alanya <http://www.pecshor.hu/periodika/2007/VIII/varadi.pdf>

[Http://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/99800087.TVI/lr/43](http://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/99800087.TVI/lr/43)